

УДК 622.324:553.981

О. В. Лебега

кафедра економіки підприємства

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

e-mail: o.lebega@ecointel.com.ua

СЛАНЦЕВИЙ ГАЗ, ЯК СТРАТЕГІЧНИЙ РЕСУРС ДЛЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Необхідно зазначити, що сланці є найбільш розповсюдженою осадовою породою на Землі. За твердженнями багатьох експертів [3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 14] сланцевий газ є стратегічним резервом і стане основним джерелом енергії, після того як у близькому майбутньому будуть вичерпані запаси дешевого конвекційного газу. Тому, одним із напрямів збільшення власного видобутку обсягів природного газу в Україні, передбачених у Енергетичній стратегії України на період до 2030 року є розробка покладів сланцевого газу [1].

Газ сланцевих порід – це газ органічного походження, вуглеводневого складу (переважно метан – 96%), що утворився внаслідок катагенетичних перетворень розсіяної органічної речовини у сланцевих товщах осадових формацій. Вміщуючими породами є переважно породи глинистої складової (до 50%), сланцюватої текстури, збагаченої органічною речовиною (від 1% до 25%), що здатна генерувати і акумулювати вуглеводневі гази.

Оцінки запасів сланцевого газу в Україні суттєво відрізняються і, за різними джерелами складають: Державна служба геології та надр (2012 р.) – 7,0 трлн. куб. м; U. S. EIA (2011 р.) – 1,2 трлн. куб. м; Міністерство енергетики і вугільної промисловості – 5,0 трлн. куб. м. Більшість експертів сходяться на думці, що за запасами сланцевого газу Україна посідає 4 місце в Європі після Польщі, Франції, Норвегії [14, с.3].

Отже, можна стверджувати, що загальні запаси сланцевого газу в Україні за попередніми оцінками, знаходяться в межах 4-7 трлн. м. куб. [7, 12, 14]. Це непогано зважаючи, що технічно видобувні запаси із сланців (за даними Американської інформаційної енергетичної адміністрації), станом на вересень 2015 р. наприклад у Бразилії складають - 6,94 трлн. куб. м., у Росії - 8,06 трлн. куб. м., у США - 17,63 трлн. куб. м. і загальносвітові - 214,54 трлн. куб. м [15, с. 41-43].

Для того аби краще зрозуміти, який ефект для економіки України принесе видобуток сланцевого газу, ми розглянемо деякі переваги його видобутку на території нашої країни:

- близькість до ринків збуту;
- можливість видобувати газ у значній кількості через відносно неглибоке залягання сланцевих товщ;
- майже повна невичерпність такого виду енергетичних ресурсів, адже метан має властивість генеруватися у сланцевих породах, доки відбуваються катагенетичні перетворення органічної речовини, а цей процес триває і може тривати неперервно тривалий час і в майбутньому;
- зацікавленість влади багатьох країн в зниженні залежності від імпорту паливно-енергетичних ресурсів. [4, 5, 6, 11].

Основні переваги, які пов'язані з видобутком сланцевого газу на території України представлені у таблиці 1.

© Лебега О. В., 2017

Таблиця 1.

Основні переваги пов'язані з видобутком сланцевого газу для економіки України.

№ п. п.	Переваги:
1.	підвищення конкурентоспроможності українських підприємств за рахунок зниження енергетичних витрат;
2.	збільшення кількості робочих місць у виробничій та обслуговуючих галузях;
3.	здешевлення енергетичних носіїв у країні;
4.	джерела сланцевого газу розташовані неподалік від кінцевих споживачів;
5.	видобуток даного виду газу здійснюється без нарощування викидів парникових газів;
6.	удосконалення української газотранспортної системи оновленою потужною інфраструктурою;
7.	часті зміни геополітичної ситуації і відповідне до них ринкове управління цінами на енергоресурси;
8.	досягнення енергетичної незалежності від імпортерів газу, зокрема Росії;
9.	загальний розвиток національної економіки;
10.	використання сланцевого газу є більш екологічним порівняно з поширеним в Україні використанням вугілля;
11.	додаткові інвестиції в НДДКР;
12.	можливість виробництва електроенергії «нового» покоління з використанням сланцевого газу.

(Складено автором на основі джерела [6])

У табл. 2 подано аналіз фактичних і прогнозних показників на ринку газу (природного і сланцевого) для України на 2010 – 2015 рр., та до 2035 р. Завдяки цій інформації ми краще зрозуміємо перспективність і економічні вигоди у видобутку сланцевого газу для України.

Таблиця 2.

Аналіз фактичних і прогнозних показників на ринку газу (природного і сланцевого) для України на 2010 – 2015 рр., та до 2035 р. [9, с.136-139]

Показники	2010-2015 рр.	2035 р.
Обсяг запасів сланцевого газу, трлн м ³	3,6	3,6
Видобуток сланцевого газу на рік, млрд м ³	0	40
Видобуток природного газу, млрд м ³	19	17
Споживання природного газу, млрд м ³	50	46
Експорт природного газу, млрд м ³	2,6	23
Імпорт природного газу, млрд м ³	36	0

З табл. 2 ми бачимо, що у недалекій перспективі Україна матиме змогу покривати внутрішні потреби і навіть експортувати частину газу. Однак, це неможливо без значних фінансових інвестицій, наукової і технологічної підтримки з боку тих країн, які досягли значних успіхів в цій сфері (наприклад США, Китай). Тому, Україні необхідно вступати в кооперацію з країнами-лідерами видобутку сланцевого газу і змінювати або створювати привабливе законодавство для заохочення інвесторів в цю сферу.

Список бібліографічних посилань (References)

1. Енергетична стратегія України на період до 2030 року. URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/n0002120-13>.
2. Офіційний сайт U.S. Energy Information Administration. URL : <http://www.eia.gov/>.

3. Лукин А. Е. Сланцевый газ и перспективы его добычи в Украине. *Геологический журнал*. 2010. №3. С. 17–33; №4. С. 7–23.
4. Кондрат О.Р., Гедзик Н. М. Сланцевый газ: проблеми і перспективи. *Розвідка та розробка нафтових і газових родовищ*. 2013. №2(47). С. 33–39.
5. Нетрадиційні джерела вуглеводнів України : монографія у 8 кн. Кн. 1. Нетрадиційні джерела вуглеводнів: огляд проблеми / І. М. Куровець та ін.; Нац. акціонерна компанія «Нафтогаз України» та ін. К. : Ніка-Центр, 2014. 208с.
6. Козловський С. В. Стан та тенденції видобутку сланцевого газу у світі. Перспективи для України: економічний та екологічний аспекти. *Збірник наукових праць Вінницького національного аграрного університету. Серія «Економічні науки»*. 2014. №2. С. 49–60.
7. Дейнеко В.В. Сланцевый газ: екологічні аспекти видобутку (світовий досвід для України, аналітичні оцінки). *Регіональна економіка*. 2012. № 4. С. 98–108.
8. Марковська В. С. Перспективи видобутку і споживання сланцевого газу в країнах Європейського Союзу. *Економічний часопис – XXI*. 2013. № 3–4 (2). С. 17–20.
9. Марковська В. С. Перспективи диверсифікації світового ринку енергоресурсів на основі видобутку сланцевого газу / В. С. Марковська // Дисертація – 2015. С. 136–139; С. 146–161.
10. Циган Р. М., Синятко А. О. Перспективи видобутку сланцевого газу в Україні: за і проти. URL : http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/12_2015/51.pdf.
11. Кришталь А. М. Світовий досвід вивчення та використання нетрадиційних вуглеводневих ресурсів. *Мінеральні ресурси України*. 2015. №1. С. 27–37.
12. Циватый В. Г. Энергетическая дипломатия и безопасность: роль сланцевого газа в экономической политике Украины (институциональный аспект). URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvdau_2016_23%283%29_17.
13. Dixi Grup. Возможности видобутку сланцевого газу в Україні. *UKRAїнська ENERGetика*. / Dixi Grup. URL : <http://www.ua-energy.org>
14. Якушенко Л. М., Яковлев Є. О. Перспективи видобутку сланцевого газу в Україні: екологічні аспекти. URL : <http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/slanets-19b15.pdf>.
15. Витвицький Я. С., Лебега О. В. Світовий досвід видобування сланцевого газу. *Науковий вісник ІФНТУНГ: серія «Економіка та управління в нафтовій і газовій промисловості»*. Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2016. № 2 (14). С. 40–52.

Одержано 23.11.2017